

Козацьке житло

Народний переказ

Січ — ото в запорожців кріпость. Коло неї були окопи, вали, а всередині дзвіниця була така, що в неї й гармати ставлялися... А жили вони скрізь по степах кущами, в землянках, або по-їхньому, бурдюгах: так чоловік по п'ятнадцять, двадцять, а то й менш.

У Січі — так там жили все по куренях¹, по скільки там сот чоловік. Та й курені були великі. Ставлялись курінь до куреня причілком, а в них були стовпи й сволоки². А в бурдюзі так просто все було: одні двері та одне віконце,— маленьке та таке, як тарілочка, кругле,— а то й зовсім без вікна.

Оце викопа козак яму, обставить її чим там попало, обліпить, обмаже, поставить піч хліб пекти, зробить кабицю³ страву варити та й живе. Димарів тоді не було. Зимою як розпалить камінь, так він аж горить — уже холодно не буде.

Де в яких землянках було і вбранство: по стінах висіла зброя всяка, а на покуті стояли образи⁴,— усі розмальовані, під золотом. Попід стінами ставляли лавки, ослончики, щоб було де сісти.

Землянок запорожці ніколи не замикали. Як їдуть куди або йдуть, то так і кидають їх: ніхто нічого не зачепить. У них так, що хто хочеш, той заходь у землянку. Як хочеш їсти, розводь вогонь, бери казан, вари страву, яка там zostавлена, їж, пий, спочивай — заборони не було. А приїде хазяїн, так ще й рад гостеві, бо то тільки й родини йому на широкому степу. Він йому рад, він його і привітає.

Тепер увійдеш у хату, так вона красить кутками, а не красить пирогами, а тоді було не так: усякого нагодують. Хазяїн їде куди, так ще й залишає страву для прохожого. Хто хоч, заходь. Та й заходять, було. Наїдяться, нап'ються на дурничку та зроблять хрест, поставлять його серед землянки — це значить, що були гості й дякують господареві.

1 Курінь – будівля в Січі, де жили козаки; куренем звалася і військова одиниця, що складалася з кількох сот воїнів, очолюваних курінним отаманом.

2 Сволок – довга обстругана колода, що підтримує стелю.

3 Кабиця – обкладена каменем яма для вогнища в приміщенні або у дворі.

4 Образи – ікони.